పి. యస్. నారాయణ

ఆరుసంవత్సరాలబట్టీ ఆ దే ప ని గా రామం ఉత్తరాలు రాస్తున్నాడు, "మాకోసరం ప్రత్యేకంగా నీవు ఎలాగూ రావు...గుంటూరు వచ్చినప్పుడైనా నీ పాదధూళితో మా గృహాన్ని పావనం చేయవోయ్, భగవాన్లూ!" అంటూ.

నిజమే! వాడి మాటను అనివార్య కారణాలవల్ల ఇంతవరకూ త్రోసివేయ వలసివచ్చింది. నేను గుంటూరు వెళ్ళి నప్పుడల్లా వాడిని కలుస్తున్నమాట వాస్త వమేగాని, వాడికి పెళ్ళయి, తన సంసారం అంటూ ఒకటి ఏర్పరచుకొని, దాన్నే పిల్లలూ అనే దీపాలతో వెలిగించు కుంటున్నా నేను పీలుచూసుకొని వాడిం టికి వెళ్ళలేకపోయానూ అంటే — క్షమించరాని నేరమే అవ్వవచ్చు — వాడాలాంటి మిత్రుడు మరి!

ఈసారి ఎలాగైనా వాడిదగ్గరకు వెళ్ళిరావాలి అనుకున్నాను...అందుకే గుంటూరులో చదువుకుంటున్న మా

అమ్మాయి నా కోసరం బెంగపడింది అని మా అక్కయ్య రాసిన ఉత్తరాన్ని చూచు కొని, రెండు గుడ్డలు బ్రీఫ్ కేస్‌లో పడేసు కొని బయల్దేరాను. ఎలాగో రామం దగ్గరకు వెళ్ళాం అనుకుంటున్నాను కాబట్టి వాడికి ముందుగా ఉత్తరం కూడా రాయలేదు.

అందునా మనస్సులోని కోరిక వాడిని సర్ప్రైయిజ్ చేయాలని!

గుంటూరులో ఓ రోజంతా మా అమ్మాయితో కాలక్షేపమయింది. ఉన్న నాలుగురోజులూ ఊరూరా తిరగటం తోటే సరిపోతుందని మా అక్కయ్య విసుక్కుంటున్నా పట్టించుకోకుండా రెండోరోజు మధ్యాహ్నమే భోజనంచేసి రామం దగ్గరకు బయల్దేరాను.

రామం దగ్గరకు వెళ్ళాలి అంటే ముందు తెనాలి వెళ్ళాలి. ఆపైన వాడు నివసిస్తున్న ఓ పల్లెకు బస్సులో వెళ్ళాలి. అక్కడ వాడు ఓ జిల్లాపరిషత్ స్కూల్లో టీచర్‌గా ఏడుస్తున్నాడు. నా లెఖ్ఖ ప్రకారం ఈ ప్రయాణాలన్నీ చేసి వాడి వాకిట్లో నాలుగుగంటలకు వుంటానని ఆశించాను.

మనం అనుకున్నవన్నీ అయితే ఇంకా చెప్పుకునేటందుకు ఏమున్నది. సూర్యుడు పడమటి కొండల్లోకి పారి పోతూ చంద్రుడికి తెల్లజండా ఎత్తేశాడు గూడా. ఆపైన తెనాలిలో రామం దగ్గ రకు నన్ను తీసుకువెళ్ళే బస్సు రాత్రి ఎనిమిదిగంటలకు దడదడలాడుతూ వచ్చి ఆగింది. కుస్తీపడితేగాని టిక్కెట్టు దొరకలేదు ... ఆపైన సీటు వెనకగా మూలన...

ఇంతా ఏడ్చివెంటనే బయల్దేరిందా... ఊఁహూఁ... లేదు ... మరేదో బస్సు కాన్సిల్ అయిందట...అందుకని రెండు ట్రిప్పులూ కలిపి తొమ్మిది దాటిం తరువాత...

రాత్రి పదిగంటలప్పుడు చెట్లగుబుర్ల మధ్యగావున్న ఆ స్టేజీలో ... వండు వెన్నెల్లోకి చేతులూపుకుంటూ దిగాను. రాత్రి పదిగంటలూ అనేది ఇలా వుంటుం దని ఆ క్షణంవరకూ అనుభవంలేదు. హైదరాబాద్‌లో, మంచి సెంటర్‌లో వుండే కొంపలో వుండే నాకు అప్పటి అక్కడి వాతావరణం రాత్రి పన్నెండు గంటలప్పుడు గూడా కనబడదు.

సరిగ్గా ఆ సమయాన అక్కడికి ఫర్లాంగు దూరంలోవున్న ఆ గ్రామం కురుస్తున్న తెల్లని వెన్నెల్లో చచ్చిన మని షిని స్మశానానికి మోసుకువెళ్ళేటందుకు గాను ఓ నల్లటి పెట్టెలో పెట్టినట్లున్నది.

ఇప్పుడు వెళ్ళి రామాన్ని లేపాలి. ఆయనగారి ధర్మపత్నికి వంటపని అంట గట్టాలి. ఇంతవరకూ చూడని ఆమె నా ఈ అర్థరాత్రి రాకను ఎలా తీసుకుం టుందో ... విసుక్కుంటుందో, విచారి స్తుందో...

ఏదైనాకానీ ... రామాన్ని కలవ

భోతున్నాననే సంతోషం ఆమెమీద భయానికి దుప్పటిని కప్పివేసింది.

రాక రాక వస్తున్న నా ఈ రాకకు వాడు అమితానందాన్ని పొందుతాడనేది ఖాయమే!

మట్టిరోడ్డుమీద బూట్ల అడుగులు మెత్తగా పడుతున్నాయి.

ఊరికి సింహద్వారంలా పెద్ద మర్రి చెట్టు, కాపలాదారుడిలా పక్కనే దేవాలయం...దాని ముందుగా సన్నని బాట ...ఊళ్లో కాలుపెట్టాను—సగం పడిపోయిన మట్టిగోడలతో యిళ్ళు ... ఆ గోడలమీదుగా పూరిపాకలు ... గొడ్లు, పేడ ... అదోవిధమైన వాసన — ముందుకునడుస్తున్నాను ఆ నరసంచారం లేని వీథిలో...

రాత్రి పదిగంటలప్పుడు — యింటి యజమానిదావగా ఎవరికివారు దుఃఖంతో ముడుచుకు పడుకొనివున్న కొంపలో తిరుగుతున్నట్లున్నది. అదో నయం— అమావాస్య కాలేదు!

చీకట్లో మిణుకుమిణుకు మంటున్న దీపంలా నాలుగురోడ్ల కూడలిలో ఓ పెద్ద అరుగుమీద నలుగురు మనుష్యులు కూర్చొని కనబడ్డారు.

నేను వాళ్ళదగ్గరికే నడుస్తున్నట్లుగా అడుగులువేసి వాళ్ళ ముందు చేతులు కట్టుకుని నిలబడ్డట్లుగా నోరుతెరిచి అడిగాను.

"రామారావుగారిల్లు కావాలి!"

"పంతులుగారా!" అందులో ఒకతను ఓక్షణం తదేకంగా నావంకే చూచి అడిగాడు.

"అవును...స్కూలుటీచరే!"

"ఆయన నిన్ననే ఈ ఊరునుంచి వెళ్ళిపోయారు కదండీ ... బదిలీ అయిపోయింది!" ఒకతను కాస్త ముందుకు వంగుతూఅన్నాడు. "మీకు తెలియదా!"

"అరె!...నిజమా!"

రామాన్ని చూడబోతున్నాను అనే ఆనందమంతా ఒక్క క్షణంలో ఆవిరైపోగా ఒడలంతా ఎండి బీటలువారిపోయింది.

ఇదెక్కడి నిజం!

"ఏ వూరు వేశారు!"

చెప్పారు. అక్కడికి పదిమైళ్ళ దూరంలో మరేదో వూరు.

తలెత్తితే ఆకాశంమీద చంద్రుడు అందంగా కనిపిస్తున్నాడేగాని—ఆయనగారు కురిపిస్తున్న మంచుమాత్రం నా గుండెల్ని చుట్టి మెలిపెడుతుంది.

ఇంత రాత్రిపూట ఇప్పుడెక్కడికి వెళ్ళాలి?

ఎంత వెన్నెలున్నా రాత్రి రాత్రే... భయం భయమే... నాకు కాని, నాకు తెలియని ఆ ప్రదేశంలో ఈ రాత్రిపూట నేనేం చేయాలి? ఇదే ఏదో బస్తీ అయి వున్నట్లయితే ఇంతగా ఆలోచించవలసిన అవసరం వుండేదేగాదు. పదిరూపాయలు

నావి కావూ అనుకుందే డన్‌లప్‌పిల్లో, పరుపు, పైన ఫ్యాను...మళ్ళీ మాట్లా డితే స్నానానికి వేడినీళ్ళు ... విందు భోజనం...

తటపటాయిస్తూ, అలాంటిది వుండ దని, ఖచ్చితంగా తెలిసీ "ఈ ఊళ్ళో హోటల్‌గానీ ఏదైనా వున్నదా?" అని అడిగాను వాళ్ళనే.

అందులో ఒకతను మొరటుగా నవ్వి "మీ దే వూ రు పంతులుగారూ?" అన్నాడు.

"వుంటున్నది హైద్రాబాద్...ప్రస్తు తం వచ్చింది గుంటూరు నుంచి!"

"ఇక్కడెక్కడా హోటల్ లేదండి!" పెద్దగా నవ్వాడు. 'ఎక్కడికైనా వెళ్దా మన్నా బస్సుగూడా లేదు!"

"మరి!!" ఏంచేయమంటారూ అన్న ట్లుగా వాళ్ళవంకే నిస్సహాయంగా చూశాను.

"మునసబుగారింటికే వెళ్ళండి!"

"వెళ్ళి?"

"ఆయనే ఒక చాపఇస్తారు...కాసిని మజ్జిగచుక్క ఇస్తారు ... నాలుగేళ్ళు ఆయనగారింట్లో వున్న పంతులుగారికి మీరు స్నేహితులాయె!"

"వారిల్లు ఎటో చూపిస్తారా?"

—ఆ సమయంలో వాళ్ళ సలహాను పాటించడంకంటె నేను చేయగలిగింది మాత్రమేమున్నది?

అందులో చిన్నవాడుగా వున్నవాడు లేచి నిలుచున్నాడు చేతికర్రతో.

"నా వెంట రండి!"

చీకటిదారి, చుట్టూ ఎడారిలా వున్నది ఆ క్షణాన నా పరిస్థితి. ముందుగా నా రాకను వాడికి తెలియబరచనందుకు నా మీద నాకే కోపమొచ్చింది. 'ఎలాంటి పిచ్చిపని చేశాను' అని అనుకున్నాను.

ఎంత విసుక్కున్నా, కోపగించు కున్నా—నీళ్ళబయటపడ్డ చేపలా గిల గిలలాడటం మించి చేయగలిగిందే వున్నది?

పెద్దమండువా ఇల్లు. ముందు అంతా ఖాళీస్థలం. ఇంటిముందు వాకిటికి అటూ ఇటూ పెద్ద అరుగులు...చూరు క్రిందగా అరుగుమీదగా పెద్దబెంచీ వేసివున్నది.

నన్ను వెంటబెట్టుకు వచ్చిన మనిషే ఆ యింటి తలుపు తట్టాడు.

తలుపు తీసింది సాక్షాత్తూ మునసబు గారే!

—లేకపోతే ఆ నిలువెత్తు విగ్రహం ఇంకెవరిదై వుంటుంది?

"ఈయన వెళ్ళిపోయిన పంతులు గారికి స్నేహితుడట ... ఆయన వెళ్ళి పోయిన సంగతి తెలియక వచ్చారుట!"

ఆయన సింహం నోరులాంటి ఆ వాకిటినుండి బయటకు వచ్చారు. నన్ను ఎగాదిగా ఒక్క క్షణం చూచి, "ఏ వూరినుంచి వచ్చారు?" అన్నారు. ఆయన కంఠానికి నేను — రాక్షసుడి

ముందు నిలబడ్డ మనిషిలాగానే అయ్యాను.

"మాది హైద్రాబాద్ ... ప్రస్తుతం గుంటూరునుంచి వచ్చాను!" ఇది రెండో సారి పెట్టిన రికార్డు.

"అలా కూర్చో!" అన్నారు ... ఆయన నన్ను—నాలాంటి ఆఫీసర్ని ఏకవచనంలో ఆజ్ఞాపించినా ఆయన వయస్సుకు పెద్దరికాన్ని ఇస్తున్నట్లుగా భావించి తలఒగ్గాను.

నాకు ఇల్లు చూపించటానికి వచ్చి నతను వెళ్ళిపోయాడు.

నేను బెంచీమీద కూర్చున్నాను.

ఈయన కంఠానికి — పాలేరు గాబోలు లేచి వచ్చి దూరంగా నిల బడ్డాడు.

"అరేయ్! ఈయనగారికి కాళ్ళు కడుక్కోవటానికి నీళ్ళిచ్చి ... వంట యేర్పాట్లు చేయించు!"

"అబ్బెబ్బే...వద్దండీ...నే నిప్పుడేం తినను...తెనాల్లోనే అన్నీ అయినయి... కాస్త చోటు చూపించి, ఓ చిరిదాపపడేస్తే ఈ రాత్రికి కళ్ళుమూసుకొని తెల్లవారు తూనే వెళ్ళిపోతాను... వాడు ఇక్కడ లేడని నాకు తెలియదు...తెలిస్తే ఇలాంటి ఇబ్బందుల్లో ఇరుక్కుండేవాడినేగాదు!" అన్నాను.

"ఫరవాలేదులే ... కూర్చో ... అరేయ్! గ్లాసునిండా మజ్జిగ తీసుకు రారా!"

నేను మౌనం వహించాను — భోజ నానికైతే మొఖమాటపడ్డమాట వాస్తవమే గాని ... ఒకవైపు నుంచి మండు కొస్తున్న ఆకలిని ఈ మజ్జిగతోనైనా చల్లార్చక తప్పదు!

"ఏంచేస్తుంటావ్ హైదరాబాద్‌లో!"

—చెప్పాను ఉద్యోగం, జీతంకూడా కావాలని!

ఆ తరువాత ఆయనతో మాట్లాడిన ఒకటి రెండు గంటల్లో ఎప్పుడూ నన్ను ఆయన 'నీవు' అనలేదు—'మీరు' అనే మర్యాదగా మాట్లాడాడు.

"మీరు స్నేహితులా?" అడిగాడు.

"ప్రాణంతో సమానం!" అన్నాను నొక్కి పలుకుతూ.

ఆయన నవ్వాడు. ఎందుకు నవ్వాడో తరువాత పదినిముషాలకుగాని నాకు అవగతం కాలేదు.

"ప్రాణస్నేహితులు ఎప్పుడూ మీ గౌరవాన్ని పెంచేవాళ్ళే అయివుండాలి గాని...ఇలాంటి అల్లాటప్పాయ్ గాళ్ళు గాదు!" అన్నాడు...అప్పుడే పాలేరు తెచ్చి పక్కనపెట్టిన తోలుసంచీలోనుంచి పొగాకుకాడ బయటకుతీసి, చుట్ట చుట్టు కునేందుకుగాను తుంచుకుంటూ.

"క్షమించాలి!" ఆయన మాట్లాడిన తీరూ, కంఠమూ నామనస్సుకు కష్టాన్ని కలిగించింది... ఆవేశాన్ని నిగ్రహించు కున్నాను.

"మనసున్నది చూశావూ కోతిలాం

టిది...అందులో వయస్సులో వున్న ద్దైతే ఇంక చెప్పుకోవాల్సిందేవున్నది — మనిషి మంచివాడే. కాదనను ... ఒక్కమాట! ఇంత అర్థాంతరంగా మీ ప్రాణస్నేహితుడు ఈ ఊరు వదిలి వెళ్ళిపోవటానికి కారణం ఎవ్వరో తెలుసా?''
అన్నాడు.

నాకేమీ తెలియదుగనుక ఆయన మొఖంలోకే చూస్తూ వుండిపోయాను.

"నేనే!" ఆయన ఫెళ్ళున నవ్వాడు.

నాకు విభ్రాంతి కలిగించింది ఆయన మాట!

"మీరు నన్ను పాముా అనండి — నాకు అభ్యంతరంలేదు—పాము పగ పట్టనంతవరకూ చాలా మంచిదే...పగ కూడా ఎప్పుడు పడుతుందో తెలుసా మీకు—తనజోలికి వస్తేనే!''

—నాకు తెలిసినంతవరకూ రామం సాధుజంతువు ... అలాంటి రామం రాజకీయ దురంధరుడులాంటి మునసబు జోలికి-మరో మాటలో చెప్పాలంటే ఆ ఊరికి రాజులాంటి ఆయన జోలికి—ఓ ఈగలాంటి బడిపంతులు వెళ్ళటమా?

అసంభవంగాక అసంభవం!

నా మనస్సు ఆయన మాటలను నమ్మవద్దంటోంది.

కానీ—

పూర్తి వివరాలు తెలుసుకోందే ఎటూ నిర్ణయించుకోవటం కష్టం.

మజ్జిగ వచ్చింది. అంతకుముందే తెల్లటి ఇత్తడిచెంబుతో అక్కడ వుంచిన నీళ్ళతో, కాళ్ళూ చేతులు కడుక్కొని మజ్జిగ త్రాగాను.

జేబురుమాలతో మూతి తుడుచు కుంటుండగా "ఇక పడుకోండి పంతులు గారూ... ఎప్పుడనగా బయల్దేరారో!" అంటూ అంత విగ్రహమూ లేచింది — చుట్టను చివరి పీలుపు పీలుస్తున్నట్లుగా పొగను ముప్పుముప్పున వదులుతూ.

"క్షమించాలి! రామం చేసిన తప్పేమిటో తెలుసుకోవాలని నాకు ఆత్రంగా వున్నది!" అన్నాను కొద్దిగా ముందుకు వంగి.

ఆయన లోపలకు వెళ్ళేటందుకు ఒక్క అడుగువేసినవాడల్లా, నామాటకు ఆగి వెనక్కు తిరిగాడు ఆ గుడ్డివెన్నెల వెలుగులో ఆయన నా కళ్ళల్లోకి తీక్షణంగా చూస్తున్నట్లే అనిపించింది. ఆ చూస్తున్న తీరు నాకు కాస్త కలవరపాటునే కలిగించింది. ... లేనిపోయింది ఆ విషయం ఎందుకు ఎత్తానాఅని ఒక్క క్షణం అనుకున్నమాటా నిజమే...

...అయినా...ఆయన్ను అంతగా తల్లక్రిందులు చేసిన...వాడు చేసిన ఆ ఘోరమైన తప్పిదాన్ని తెలుసుకోకుండా వుండలేను!

కంఠం కంచుగంటలా మ్రోగింది.

"పెళ్ళయింది... పిల్లలున్నారు ... చేస్తున్న ఉద్యోగం మాట్టారుగిరీ...నలుగురికి ఇంత బుద్ధీ, జ్ఞానమూ చెప్పవలసినవాడు ... కడుపుకు కావాల్సిన నాలుగు మూకల కోసరం నలుగురి తలల్లోనూ నాలుకలా మెలగవలసినవాడు ... అలాంటివాడు నిప్పుతో చెలగాట మాడతాడా?...వచ్చిన వయస్సు మనిషి మనస్సును పెంచేదిలా వుండాలి ... చిన్నది...దానికేం తెలుసు...అందమైన ఆడది కనబడితేచాలు నాశనం చేయాలి అనుకోవటమే ... సరోజ అమాయకత్వాన్ని ఆసరాగాతీసుకొని, చదువు చెబుతున్నాననే మిషపెట్టి వల విసరటమే... దాని జీవితాన్ని ఆర్పివేయాలనుకోవటమే!"

నేను భయం భయంగా అడిగాను: "సరోజ ఎవరు?"

"నా కూతురు!"

మరుక్షణాన ఆయన నా ముందు లేడు. ఆయన వెళ్ళింతరువాత అరక్షణం కూడా ఆయింటి సింహద్వారం తెరిచిలేదు!

* * *

తరువాత పాలేరు చాప ఎప్పుడు పరిచాడో తెలియదు. దానిమీద ఓ పెద్ద తివాచీ ఎప్పుడు వేశాడో తెలియదు.

అలాగే మౌనంగా శూన్యంలోకి చూస్తూ కూర్చుండిపోయాను అక్కడే.

ఎప్పుడో ఎక్కడో కుక్కల అరుపులు నన్ను మేల్కొలిపినయి.

జావలా జారిపోతూ ఆతివాటీమీదకు ఒరిగిపోయాను.

ఇదెక్కడి ఘోరం?

రామం ఇంత నీచానికి దిగజారాడా?

— అందునా పెళ్ళయి, ఆపైన తండ్రయి, పదిమంది పిల్లలకు గురువయి...

ఇది నమ్మదగ్గ విషయమేనా?

ఏంవో...

తెల్లటి వెన్నెల పుచ్చపువ్వులా వున్నది. వెన్నెలంటే నాకెంతో ఇష్టం

...కాని ఆ క్షణాన ఆ వెన్నెలకిరణాలే అగ్నిశిఖల్లా చుట్టుముట్టి నా ఒళ్ళంతా మంటలు రేపుతున్నాయి. నాకు అశాంతి కలిగిస్తున్నాయి. అలజడి కలిగిస్తున్నాయి.

నిద్ర రావడంలేదు...కళ్ళు మంటలు పుడుతున్నాయి...

చికాకుగా అటూ యిటూ ఊరికినే పొర్లాడుతున్నాను.

...అసలు ఇక్కడికి రాకుండా వుంటే...రామాన్ని చూడాలని అనుకోకుండా వున్నట్లయితే...

రామం!

ఎందుకలా మారిపోయావురా నీవు?

ఎందుకలా దిగజారిపోయావురానీవు?

దగ్గర్లో ఏదో అలికిడి ... ఎవ్వరో నడుస్తున్నచప్పుడు...సన్నని మెత్తని అడుగులు...

కళ్ళుతెరిచి తలెత్తి నలువైపులా పరిశీలిస్తే...

నిజమే...

ఓ స్త్రీ!...

ఇంత రాత్రిసమయంలో వంటరిగా అక్కడకు వచ్చిన ఆమె నాకు విభ్రాంతినే కలిగించింది

ఎవరామె!

ఉలిక్కిపడుతున్నట్లుగా లేచి కూర్చొని కళ్ళు రెపరెపలాడిస్తూ చూస్తున్నాను.

ఆమె వచ్చి ఎదురుగ్గా నిలబడింది.

"నేను సరోజనండి!"

ఆ అమ్మాయి సన్నగా వున్నది పొడుగ్గా వున్నది. ఎర్రగా వున్నది.

నాకు ఏంమాట్లాడాలో అర్థంకాలేదు. ఆ అమ్మాయి ముఖంలోకే చూస్తూ వుండిపోయాను.

"తెల్లవారింతరవాత మీరు మాష్టారి దగ్గరికి వెళతారా?"

"వెళతాను!"

"అయితే ఈ ఉత్తరం ఆయన కిస్తారా?" అంటూ మడతపెట్టిన కాగితాన్ని నా కందించింది.

తడబడటమూ నా వంతే అయింది.

"అలాగే!"

ఆకాగితాన్ని నా చేతిలోవుంచి ఒక్కక్షణంగూడా వుండలేదు ఆ అమ్మాయి అక్కడ. వడివడిగా అడుగులు వేసుకుంటూ, వెన్నెల్లో జలతారులా మెరుస్తూ అరుగు చివరకువెళ్ళి పక్కవాకిలి వైపుకు వెళ్ళిపోయింది. ఆ తరువాత తలుపు కిర్రుమన్న చప్పుడు...

మునసబు నిలువెత్తు విగ్రహం నా కళ్ళముందు నిలబడింది.

—ఆయన చెప్పిందంతా నిజమా?

లేకపోతే ఈ అమ్మాయికి ఇప్పుడు రామానికి ఉత్తరం రాయాల్సిన అవసరం ఏమున్నది.

...నిజంగానే వాళ్ళిద్దరికీ...

—ఊహించలేకపోయాను.

వాడి ఉద్యోగానికే పెద్దపేరు తెచ్చే వాడు ఎంత నీచానికైనా దిగజారగలడు అనిపించింది.

నాకు ఆత్మీయుడైన రామం జీవితంలో అంతగా చెడిపోవటం నిజంగా నేను సహించలేని విషయమే!

చలి జివ్వున నరాల్ని— రామాన్ని గురించిన బాధలాగానే లాగుతున్నది.

తిరిగి తెల్లవారేటంతవరకూ—అంతవరకూ పట్టిన కలతనిద్రకూడా పట్టలేదు...బిక్కుబిక్కుమంటూ...మానసికంగా ఓడిపోయి...మీది మీదికి వస్తున్న చలికి భయపడుతున్నట్లుగా ముడుచుకొని పడుకున్నాను!

* * *

మునుసబుగారింటినుండి బయటపడి

...సన్నని ఇరుకురోడ్లను దాటుకుంటూ ...ట్రంక్ రోడ్డు ఎక్కేటప్పటికి ఏడు గంటలుదాటి అరగంట అయింది. అప్పటికే సూర్యుడు తనలోని ఎర్రదనాన్ని తగ్గించుకొని కరుకుదనాన్ని పెంచుకుంటున్నాడు.

వెళ్ళే బస్సుకోసరం సత్రం ముందున్న మర్రిచెట్టుకింద పదినిముషాలు నిల్చోవాల్సి వచ్చింది. సత్రం ముందు బావిపక్కగా వున్న రొచ్చునాలో ఆ వూరుమీది పేరుకున్న అసహ్యంలా వున్నది. ఎండిన మర్రిచెట్టు ఆకులు నేలమీదంతా ... రామంమీది ఆలోచనల్లా ... ఆవరించి గజిబిజిగా వున్నాయి.

దూరంగా బస్సును చూస్తూనే... అశాంతి నిలయానికి దూరమయిపోవచ్చు అన్నంత ఆనందం కలిగింది.

బయల్దేరేముందు మునసబుకు ఎదురుగ్గా కూర్చొని...పాలేరు తెచ్చిఇచ్చిన పెద్దగ్లాసెడు కాఫీని ... డికాక్షన్‌కంటే చిక్కటిపాలే ఎక్కువయి అదోవిధమైన వెగటువేస్తుండగా ... ఇబ్బందిగా త్రాగుతుండగా...

"చూడండి పంతులుగారూ! మీ స్నేహితుడిని కాస్త జాగ్రత్తగా మసలుకోమనండి ... పొరబాట్లు ప్రతివాళ్ళూ చేస్తారు...చేసినవాటిని సరిదిద్దుకోవటంలోనే మనిషి గొప్పతనం వున్నది ... నేను చెప్పానని చెప్పండి!"

రామాన్ని చూసేటంతవరకూ ... ఆయన మాటలు నన్ను నాలా వుండనీయలేదు ... మనస్సంతా చికాకు ... కోపం...అసహ్యం...దిగులు...భయం ...ఉహూ?...ఇదీ అని ప్రత్యేకంగా చెప్పలేను ... అదోవిధమైన అర్థంగాని తపన...

సరిగ్గా తొమ్మిదిగంటలకు ...రామం నన్ను చూస్తూనే పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చిమీదపడి కౌగలించుకున్నంత పని చేశాడు.

"ఈ రోజు ఎంత సుదినం... ఎంత మంచిరోజు!" అన్నాడు. ఆ క్షణాన వాడికళ్ళల్లో నీళ్ళుగూడా తిరుగుతున్నట్లే అనిపించింది...అవి ఆనందభాష్పాలనీ నాకు తెలుసు...

"రారా సత్యం!...ఎంత హాయిగా ఉన్నదో తెలుసా ఈక్షణాన నామనస్సు ...నేను చెప్పలేనురా నా ఆనందాన్ని ...రారా నాన్నా! ఓయ్! శారదా!... ఇలా రావోయ్...ఎవరొచ్చారో చూడు ...మా సత్యం ... మా సత్యం వచ్చాడోయ్!" పెద్దగా రోడ్డుమీదనుంచే అరవసాగాడు రామం.

నేను వాడిచేతిని చాలా ఆప్యాయంగా పట్టుకుని నడుస్తున్నాను. ఆక్షణాన వాడి కళ్ళల్లో వెలుగుతున్న సంతోషం నాకు గర్వకారణమే అవుతున్నది.

నిజంగా మిత్రుడంటే వాడే!

చూరుక్రిందగా తలవంచుకొని లోప లకు వెళ్ళాను.

రామానికి సరైనజోడీనే అనిపించేలా వున్న శారద నవ్వుతూ ఎదురువచ్చింది: "నమస్కారం అన్నయ్యగారూ? మీ మిత్రుడి గృహాన్ని ఈనాటికి మీ రాకతో పావనం చేశారు...రండి! రండి! చాలా సంతోషం!" ఆహ్వానించింది నన్ను.

ఆమె, ఆమె మాట తీరు ... ఆమె ఎవరో ఎప్పుడూ చూడని కొత్తవ్యక్తిలా అనిపించలేదు నాకు...దానికి కారణం రామం...అంతకుమించి వాడికీ నాకూ వున్న అనుబంధం ... నా గురించి ఎంతగా చెప్పాడో ఆమెకు వాడు!

"నాకూ చాలా ఆనందంగానే వున్నది ... ఈనాటి ఈ రాక!" అన్నాను... మనస్సంతా ఎంతో హాయిగా వున్నట్లని పించగా.

"అవునూ ... నేనిక్కడున్నానని ఎవరు చెప్పారు నీకు?" రామం కుతూ హలంగా నా ముఖంలోకి చూస్తూ అడి గాడు.

వాడి ప్రశ్న నన్ను... ఆనందశిఖ రాలమీదనుండి ఒక్క కుదుపు కుదిపి పాతాళంలోకి త్రోసివేసింది.

రాత్రి గుర్తుకు వచ్చింది. మునసబు గుర్తుకు వచ్చాడు. ఆయన మాటలు గుర్తుకు వచ్చినయి...ఆయన మాటల్లో రామంమీద రంగరించిన అసహ్యం గుర్తుకు వచ్చింది.

మనస్సంతా క్షణంలో గజిబిజి అయి బాధతో తడిసి ముద్దయింది.

"రాత్రి మీ పాతఊళ్ళో మునసబుకు అతిథిగా గడిపాను!" పేలవంగా నవ్వుతూ అన్నాను.

నా మాట వింటూనే ముడుచుకు పోయిన వాడి ముఖం నా గుండెల్లో ముల్లులాగానే గుచ్చుకున్నది.

"నన్ను ఇంకా తిడుతూనే వున్నాడా?" అన్నాడు బాధగా రామం.

శారద అక్కడ వుండలేనట్లుగా, మా మాటలు వినలేనట్లుగా వెనక్కి తిరిగి, బరువుగా అడుగులువేస్తూ నా గుండెమీద మరో దెబ్బకొట్టింది.

నే నసలే సెన్సిటివ్‌ని...

శారద ఎంతగా బాధపడుతు న్నదో?...

"అరేయ్ సత్యం! లోకులు కాకులురా...ఇదుగో తోకఅంటే అదుగో పులీ అనేబాపతు ... లక్షమంది లక్ష అనుకుంటారు...ఒకటి చూసి, ఇంకేదో ఊహించుకొని, మరేదో చెప్పుకుంటారు ...కనుక ... అవన్నీ మరిచిపో ... నిజంగానప్పుడు నమ్మవలసిందీ, బాధ పడవలసిందీ ఏమీలేదు ... ఆ వెధవ గొడవంతా పోనీయ్‌లే గాని...కూర్చోరా పండూ! ఓయ్ శారదా!... కాఫీ కలుపు ముందు... ముందు కాఫీ ... తరువాత టిఫెన్...వాడు బస్తీవాడే...పెద్ద ఆఫీ సరు...పెద్ద బిందెనిండా కాఫీ కలిపి

అట్టిపెడితే నోరుతెరిచి నప్పుడల్లా ఓ గ్లాసెడు పోస్తుందవచ్చు ! ... అదిరా నాన్నా! చూశావూ...నేను బాధపడటం లేదు...బాధపడవలసిన అవసరం నాకు లేదు — దైవసాక్షిగా నేను చెబుతున్నాను ... నా కాలాంటి దురుద్దేశం ఎన్నడూ కలగలేదు...ఆ అమ్మాయిని కోరుకోనూలేదు ... సరోజను నా చెల్లె లనుకున్నానురా ... నా చెల్లెలురా ఆ అమ్మాయి!'' అన్నాడు ఆవేశంగా రామం.

తడుస్తున్న కళ్ళతో సిన్సియర్‌గా చెబుతున్న వాడి మాటలను వింటుంటే వాడిని ఎలా నమ్మకుండా వుండాలో నాకు అర్థంకాలేదు.

అందుకే, "సో ... ఫర్‌గెట్ దట్ ...మర్చిపో—ఆ ఊరిని మరిచిపో... ఆ మనుష్యులను మరిచిపో...ఆ అమ్మాయిని మరిచిపో...అది ఓ పీడకలే అనుకొని అంతా మర్చిపో!" అనునయంగా అన్నాను. జేబులోనుంచి అర్ధరాత్రి వెన్నెల్లో సరోజవచ్చి ఇచ్చిన కాగితాన్ని బయటకుతీస్తూ, ఒక్కసారి శారద లోపలికి వెళ్ళిందో లేదో అన్నట్లుగా తొంగిచూసి "సరోజ నీకు ఉత్తరం ఇచ్చిందిరా!" అన్నాను.

"ఏం రాసింది?" నిర్లిప్తంగా అడిగాడు.

"ఏవో చూడు!"

వాడు కాగితం అందుకున్నాడు.

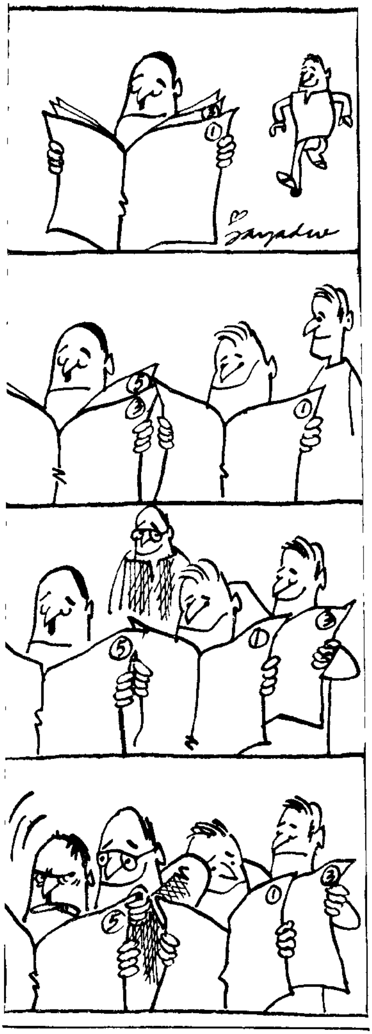

మడతవిప్పాడు. వాడిచేతివేళ్ళు వణకడం గమనించాను. వాడికళ్ళు ఆదుర్దాగా ఆ ఉత్తరంలోని అక్షరాలవెంట పరుగెత్తటమూ గమనించాను...ఒక్క క్షణంలో వాడి కళ్ళు పెద్దవయి ఆపైన తెల్లని మల్లెల్లా నవ్వినాయిగూడా.

"నీవు చదవరా సత్యం!" నవ్వుతూ నా చేతికే తిరిగి యిచ్చాడు.

"అవసరమా?"

"అందులో రహస్యాలేం లేవు!" గూడ లెగరవేసి నవ్వాడు. "శారదా! ఇటు రా—సరోజ ఉత్తరం రాసింది!" పెద్దగా పిలిచాడు.

క్షణం సంశయించినా, చదవటానికే నిర్ణయించుకున్నాను.

"మాష్టారూ!"

నా మూలకంగా మీ కెంత అపవాదు ...నన్ను మన్నించరూ!

—సరోజ."

* * *

టిఫెన్ తినడం అయింది. ఆపైన మళ్ళీ కాఫీ.

శారద సరదాగా...భర్తకు మిత్రుడనయి, అంతకుముందు ఎన్నడూ చూడని నన్ను ఎంతో ఆదరంగా, గౌరవంగా చూస్తోంది; కొత్తదనం లేకుండా...వంటయింట్లో కూర్చొని నంగినంగిగా మాట్లాడకుండా ... నేను ఆ యింట్లో కొత్తవాడిలా ఇబ్బంది పడకుండా... ప్రవర్తిస్తోంది.

పిల్లలు యిద్దరూ దీపాలే...

పదిగంటలవుతూండగా, రామం గుడ్డలు మార్చుకుంటూ, "కొత్తగదా! ఒక్కసారి స్కూలుకు వెళ్ళి, హెడ్మాస్టర్ గారికి కనబడి రెండుక్లాసులు తీసుకొని వస్తాను ఇదిగో, ఈ పుస్తకాలు చదువుకుంటూ కూర్చో!" అంటూ పాతమాగజైన్ల కట్టనొకదాన్ని నా ముందు పడేశాడు.

"నేను మధ్యాహ్నం వెళతాను!... వంటిగంటకల్లా వచ్చేసెయ్!" అన్నాను. అసలు అన్నీ కలిసివచ్చి, రాత్రే వాడిని చూడటం తటస్థించినట్లయితే ఈపాటికే బయల్దేరి వుండేవాడిని...

రామం, శారదా ఇద్దరూ ఒక్కసారే 'గంయ్' న లేచారు. కాదంటే కాదని మొండిగా తల అడ్డంగా ఊపసాగారు.

నా ఇబ్బందులన్నింటినీ నేను ఏకరువుపెట్టుకోక తప్పలేదు.

...ఈసారి మంగళగిరి వెళ్ళి మా నాన్న చస్తూ నాకిచ్చిన రెండెకరాల పొలంసంగతి చూడవలసిన అవసరం వున్నది...రెండేళ్ళబట్టీ సరిగ్గా పండి చావటంలేదంటున్నాడు రైతు — నేను వెళ్ళడంవలన వాడు పండటంలేదంటున్న పొలంలో కొత్తగా, మరింత ఎక్కువగా పండేదేం లేకపోయినా అదోతృప్తి...

నా కారణాల లిస్టుతోవాళ్ళను అంగీకరింపచేయటం నాకు కాస్త కష్టతరమయిన పనేఅయింది. ఈసారి వచ్చినప్పుడు తప్పకుండా రెండురోజులు వుంటానని మాట యిచ్చాను — అంతే గాకుండా సకుటుంబంగా గూడా వస్తానని వాగ్దానంచేశాను...పైపెచ్చు ఎండాకాలం శెలవల్లో వాళ్ళేగనక వస్తే నేనూ వారంరోజులు శెలవుపెట్టి అందరంకలసి

హైద్రాబాద్‌ను అన్నివైపులా చూడ వచ్చు అనిగూడా ఆహ్వానించాను.

రామం వంటిగంటకల్లా వస్తానంటూ స్కూలుకు వెళ్ళాడు.

పిల్లలతో కాసేపు మాటలు చెబుతూ కూర్చున్నాను...రామం యిచ్చిన పాత పుస్తకాలను తిరగవేస్తూ కాసేపు కాలక్షేపం చేశాను ... కాసేపు అలా రోడ్ల మీద తిరిగివద్దామా అనిపించింది నాకు.

శారద వంట యింట్లోనుంచి వచ్చింది.

"రాత్రి మీ మిత్రుణ్ణి గురించి ఆ మునసబు ఏమన్నాడు అన్నయ్యగారూ?" అన్నది — ఆమె ముఖంలో బాధ అద్దంలో స్పష్టంగా ప్రతిబింబిస్తోంది.

నా మనస్సుకూ కష్టంగానే వున్నది. "పోనీయమ్మా! రామం ఎలాంటివాడో నాకు తెలుసు ... ఇప్పుడు కాదుగదా

ఎప్పుడూ అలా ప్రవర్తించడు వాడు ...ఆ మునసబు మాటలను ఎవడు నమ్ముతాడు ... ఏ పాపమూ ఎరుగని సరోజగూడా ఎంతగా బాధపడుతున్నదో ఆమె రాసిన వుత్తరమే స్పష్టంచేస్తోంది ...ప్రదేశం ఎలాగూ మారారు గనుక ...దాన్నంతా ఓ చెడుకాలంలా భావించి మర్చిపోవటమే ఉత్తమం!"

"నిజమే అన్నయ్యగారూ!" అన్నది — ఆమె గొంతులోని విచారపు జీర నన్ను వివశుణ్ణి చేసింది.

ఒక్క క్షణం సంశయించినా, "రామంమీద నీకేమైనా అనుమానంగా వున్నదా?" అన్నాను చిన్నగా.

"ఛ!ఛ!" చాలా త్వరత్వరగా అన్నది. "దేవుడిలాంటి మనిషి ఆయన! ఆయనమీద అనుమాన మేఁవిటి ?" నొచ్చుకుంటున్నట్లే అన్నది.

"నిజం అది!"

కొద్దిక్షణాలు మా నడుమ నిశ్శబ్దమే రాజ్యంచేసింది.

"అన్నయ్యగారూ! ఒక్కొక్కసారి కొన్ని నిజాలను మనం మనస్సులో వుంచుకోనూలేమూ ...అటు బయటకు కక్కనూ లేమూ...అలాంటిదాంతో నే నేనిప్పుడు గిలగిలకొట్టుకు చస్తున్నాను ...ఎవ్వరికీ చెప్పుకోలేని నిజం !... నన్ను క్షమిస్తానంటే...మరొకరిముందు ముఖ్యంగా మీ మిత్రునిముందు— న యి జాంనూ అంట — బటులాను! చిన్నగా ... లోతైన బావిలోనుండి మాట్లాడినట్టుగా అన్నది.

ఉత్సుకతతో ఆమె ముఖంలోకి చూడసాగాను.

"ఈ గొడవకంతటికీ కారణం నేను!"

"అదేఁవిటి?" నోరు తెరుచుకొని ఆశ్చర్యపోవటం నా వంతే అయింది.

"--మరేంచేయమంటారు చెప్పండి ...అసలే పల్లెటూరు...నా అనుకున్న మరొకరు లేని వూరు ... ఊరుకు పెద్ద యిన ఆ మునసబు ఎత్తుగోడల ఇంటిలో మరో మనిషికి కంటబడని కాపురం... ఎవరికి చెప్పుకోగలను నా బాధ?"

"ఏఁవైంది?"

"ఆ మునసబు ఆకలి విషపుచూపుల నుండి నన్ను నేను రక్షించుకోవటానికి ఓ బడిపంతులు ఏవిధంగా సహాయపడ గలడో నాకు అర్థంకాలేదు ... ఎదురు తిరగ్గలడా? ఎదిరించగలడా? ...అసలు ఎదురు తిరిగితే ఎదిరిస్తే—ఈ కుంకుమ కైనా నేను నోచుకొని వుండగలనా— మరోభయం...కుమిలి కుమిలి ఏడుస్తూ —అసలు విషయం దాచి — అనారోగ్యంగా వుంటున్నదంటూ మరో వూరికి ట్రాన్స్‌ఫర్‌కి ప్రయత్నించమని రక రకాలుగా పోరాను ... మీ మిత్రులు ప్రయత్నమయితే చేశారుగాని...బడి

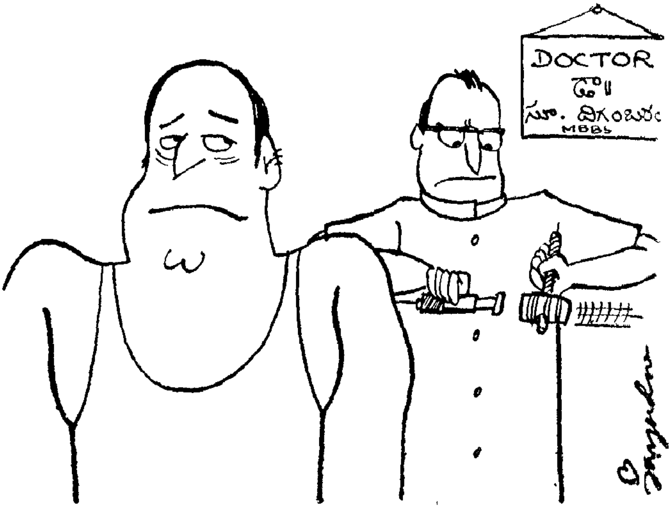

పంతులు కోరికగూడా ఈడేరటమా ఈ ప్రపంచంలో...నాకు ఏంచేయాలో తోచ లేదు...మునసబు పంజా విసురు రోజు రోజుకూ దగ్గరవుతోంది—నాకు పగలే రాత్రులవుతున్నాయి—చీకటి—భయం జలదరింపు ... తప్పించుకోలేక నానా అవస్థలూ పడుతున్న స్థితిలో మెరుపులా ఓ ఆలోచన వచ్చింది!" నా ముఖం లోకి చూస్తూ అంతబాధలోనూ చిన్నగా నవ్వింది.

ఒక్క క్షణం మౌనం తరవాత మళ్ళీ నోరు విప్పింది — కొత్త ఊపిరి తీసుకున్నట్లుగా: "సరోజకు ఈయన గారు ట్యూషన్ చెబుతున్నారు ... అది ఆసరాగా తీసుకొని, కావాలని అనుమానాస్పదమైన పరిస్థితులు ఏర్పరచి, వాళ్ళిద్దరూ అమాయకంగా నవ్వుకుంటు న్నప్పుడు...ఆ దృశ్యాల్ని మునసబు భార్యకు చూపించి నాలోని భయాల్ని ఆమె బుర్రలోకి ముల్లుల్లా గుచ్చాను... అది మరుక్షణంలోనే ఆఘమేఘాలమీద వెళ్ళి మునసబు తలలోకి ఎక్కింది... సరోజ పెళ్ళికావాల్సిన పిల్ల ... నానా రభస చేసుకుంటాడా...అంతే! రాజు తలుచుకుంటే ఇంకేమున్నది... ఆయన అలా జిల్లా కేంద్రానికి వెళ్ళటం ... ఈయనగారికి ఇలా ట్రాన్స్‌ఫర్ ఆర్డర్సు రావటం...అంతా కన్నుమూసి తెరిచే లోపలే జరిగిపోయింది!" హాయిగా నవ్వింది శారద.